

Temel Yas Unsurlar? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Temel Yas Unsurlar? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31536>

Özet

Temel Yas Unsurlar? Ölçe?i (TYUÖ), yas sürecinde ortaya ç?kan temel bili?sel ve duygusal tepkileri standart bir ?ekilde ölçmek amacıyla Türkçe'ye uyarlanm?? bir psikometrik araçtır. Ölçek, 2011 y?l?nda Selvi ve arkadaşlar? tarafından Türk popülasyonu üzerinde geçerlik ve güvenilirlik çal??malar? tamamlanarak kullan?ma sunulmuştur. Bu araç, bireylerin kay?p sonrası ya?ad??? keder, ayr?l?k ac?s? ve kayba dair tekrarlay?c? dü?ünce kal?pları?n? nicel olarak de?erlendirmeyi hedefler.

Ölçek, toplam 17 maddeden ve üç ana alt boyuttan olmaktadır: ?majlar ve Dü?ünceler, Akut Ayr?l?k ve Keder. Derecelendirme, 4'lü Likert ölçe?i format?nda olup, yanıtlar 0 (Hiçbir zaman) ile 3 (sürekli, daima) arasında de?ilmektedir. TYUÖ, klinik uygulamalar ve ara?tırmalar için yas?n bile?enlerini objektif olarak incelemede önemli bir kaynak sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Yas, Keder, Akut Ayr?l?k, Ölçek Uyarlama, Psikometri, Psikolojik De?erlendirme, Vefat.

Yazarlar

Selvi, Y., Öztürk, R. ?, A?argün, M. Y., Be?iro?lu, L., Çilli, A. S.

Amaç

Temel Yas Unsurlar? Ölçe?i'nin temel amacı, bireylerin ya?ad??? yas tepkisinin yo?unlu?unu ve niteli?ini, özellikle de kay?p sonrası ortaya ç?kan bili?sel ve duygusal zorlanmalar? ölçmektir. Ölçek, yas sürecinin temel unsurlar?n? ölçerek, bu unsurlar?n patolojik düzeye ula??p ula?mad???n? belirlemede klinisyenlere yardımcı olmay? amaçlamaktadır.

Türkçe formunun uyarlanması, Türk kültüründeki yas tepkilerinin bilimsel ve standart bir psikometrik araçla de?erlendirilmesine olanak tan?m??tır. Bu sayede ara?tırmacılar, yas?n bile?enlerini klinik ve demografik de?i?kenlerle ilişkilendirerek daha derinlemesine çal??malar yapabilmektedir.

Yap?

Temel Yas Unsurlar? Ölçe?i, yas deneyiminin teorik olarak belirlenmi? üç temel bile?enini ölçmek üzere yapılandırılm??tır. Ölçek, toplam 17 maddeden olmakta ve maddeler bu üç alt boyuta da??ılmaktadır.

Ölçe?in alt boyutları ve madde sayıları şu ?ekildedir:

?majlar ve Dü?ünceler (7 Madde): Kaybedilen ki?inin vefat?na ili?kin olaylarla ilgili zihinde canlanan istemsiz hayalleri ve tekrarlay?c?, zorlay?c? dü?ünceleri ölçer.

Akut Ayr?l?k (5 Madde): Kaybedilen ki?iye ait bilinen e?yalar?n (foto?raflar, oda gibi) ki?iyi hat?rlatmas? sonucu ortaya ç?kan yo?un ve ani ayr?l?k hissini de?erlendirir.

Keder (5 Madde): Foto?raf, müzik, belli yerler ve durumlar gibi uyar?c?lar?n ki?iye kaybedilene hat?rlatmas? sonucu ortaya ç?kan yo?un duygusal ac? ve keder duygusunu ölçer.

Geçerlik

Temel Yas Unsurlar? Ölçe?i Türkçe formunun geçerlik çal??mas?, bilinen gruplar kar??la?t?rmas? yöntemi kullan?larak yap?lm??t?r. Bu yakla??m, ölçe?in gerçekten ölçmeyi amaçlad??? yap?y? (yas unsurlar?n?) ölçüp ölçmedi?ini, yani ay?rt edici geçerli?ini test etmeyi sa?lam??t?r.

Geçerlik analizinde, yas sürecinde olan bireylerden olu?an bir grup ile kontrol grubu olarak belirlenen ikinci bir grubun ölçekten ald?klar? puanlar, ba??ms?z gruplar t testi kullan?larak kar??la?t?r?lm??t?r. Bu istatistiksel kar??la?t?rma, ölçe?in yas unsurlar?n? ya?ayan grubu, ya?amayan gruptan anlaml? düzeyde ay?rabildi?ini göstermi?tir.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarlıl???na yönelik yap?lan güvenilirlik analizleri, yüksek düzeyde tutarlılık sergilemi?tir. Ölçe?in toplam puan? için hesaplanan Cronbach Alfa katsay?s? 0.94 olarak rapor edilmi?tir; bu, ölçe?in mükemmel bir güvenilirlik düzeyine sahip oldu?unu göstermektedir.

Alt boyutlar?n iç tutarlılık katsay?lar? da yüksek de?erlerdedir: ?majlar ve Dü?ünceler kategorisi için 0.83, Akut Ayr?l?k kategorisi için 0.89 ve Keder kategorisi için 0.87 bulunmu?tur. Kategoriler aras? iç tutarlılık katsay?s? ise 0.91 olarak raporlanm??t?r.

?ç tutarlıl??? desteklemek amacıyla Pearson ba??nt? analizi de yap?lm??t?r. Toplam puan ile her bir madde aras?nda elde edilen ba??nt? de?erleri 0.46 ile 0.87 aras?nda de?mektedir. Kategorilerin toplam puanla olan ba??nt? katsay?lar? 0.91 ile 0.94 aras?ndayken, kategorilerin birbirleriyle aralar?ndaki ba??nt? katsay?lar? 0.74 ile 0.83 aras?nda bulunarak ölçe?in yap?sal tutarlıl??? kan?tlanm??t?r.

Faktör Analizi

Temel Yas Unsurlar? Ölçe?i, orijinal yap?s?na uygun olarak üç faktörlü bir yap? sergilemektedir: ?majlar ve Dü?ünceler, Akut Ayr?l?k ve Keder. Uyarılama çal??mas?nda, maddelerin bu üç alt boyuta da??ılım?, ölçe?in kavramsal yap?s?n? korudu?unu göstermektedir.

Bu faktör yap?s?, yas tepkisinin tek boyutlu bir olgu olmaktan ziyade, bili?sel ruminasyon

(dü?ünceler), çevresel tetikleyicilere tepki (ayr?l?k) ve yo?un duygusal ac? (keder) gibi farklı bile?enlerden olu?tu?unu desteklemektedir. Maddelerin bu faktörlere da??l?m?, ölçe?in yap? geçerli?ine dair önemli ipuçlar? sunmaktadır.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: 3 alt boyut ve 17 maddeden olu?an kendini de?erlendirme ölçe?i.

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Yas ya?ayan bireyler.

Age Group: Yeti?kin populasyon.

Population Details: Ölçe?in geçerlik ve güvenilirlik çal??mas?, yas ya?ayan bir grup ile kontrol grubunun kar??la?t?r?lmas?yla yap?lm??t?r.

Test Methodology: 4'lü Likert derecelendirme sistemi kullan?lmaktadır. Puanlama ?u ?ekildedir: 3=sürekli, daima; 0=Hiçbir zaman. Yüksek puanlar, yas unsurlar?n?n yo?unlu?unu i?aret eder.

Anahtar Kelimeler

Psikoloji, Vefat, Kay?p, Likert Ölçe?i, Psikolojik De?erlendirme, Ölçek Geli?tirme, Güvenilirlik.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut de?ildir.

Affiliation Email addresses: dryavuzselvi@yahoo.com

Correspondence Address: Yavuz Selvi (Sorumlu Yazar)

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Temel Yas Unsurlar? Ölçe?i'nin Türkçe uyarlama çal??mas? 2011 y?l?nda yay?nlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m?, ço?alt?lmas? ve ticari olmayan akademik amaçlarla kullan?lmas? için sorumlu yazar (Yavuz Selvi) ile ileti?ime geçilmesi önerilmektedir.

Kaynaklar

Selvi, Y., Öztürk, R. ?, A?argün, M. Y., Be?iro?lu, L. ve Çilli, A. S. (2011). Temel Yas Unsurlar?

Ölçe?i Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik çal??mas?. *Nöropsikiyatri Ar?ivi*, 48(2), 129-134.
doi: 10.4274/npa.y5716

Makalenin tam metnine buradan ula??abilir: noropsikiyatriarsivi.com

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: temel-yas-unsurlari-olcegi-toad.pdf

Temel Yas Unsurlar? Ölçe?i Maddeleri

Ölçek, toplam 3 alt boyut ve 17 maddeden olu?maktadır. A?a??da alt boyutlar ve örnek maddeleri yer almaktadır:

?majlar ve Dü?ünceler (7 m): O'nun vefat?na ili?kin olaylarla ilgili hayaller zihninizde canlan?yor mu?

Akut Ayr?lk (5 m): O'na ait bilinen e?yalar (foto?raflar?, odas? gibi) size O'nu hat?rlat?yor mu?

Keder (5 m): Foto?raf, müzik, baz? yerler ve durumlar gibi O'nu hat?rlatan ?eyler size keder veriyor mu?